

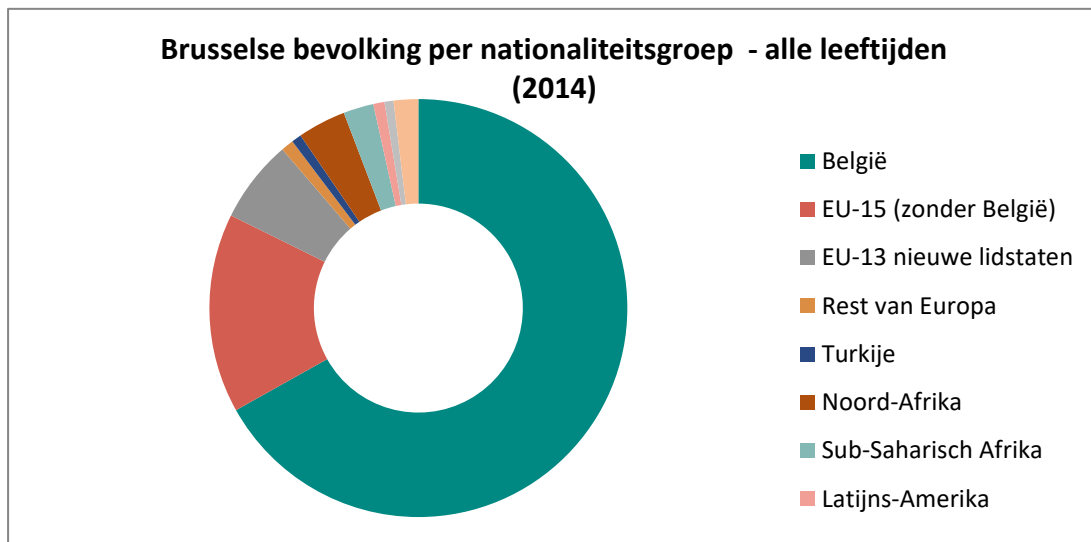
Superdiversiteit van de Brusselse (ouderen)bevolking

Fact & Figures

Brussel, een stad van minderheden

Dat onze samenleving steeds diverser wordt is een open deur intrappen. Opeenvolgende migratiestromen brachten mensen uit alle hoeken van de wereld naar Brussel: werknemers uit Italië, Spanje, Marokko, Turkije, Polen..., politieke of economische vluchtelingen uit Latijns-Amerika, het Midden-Oosten of Afrika, kaderleden uit Europa, de Verenigde Staten en Japan... Anno 2016 heeft een derde van de Brusselse bevolking niet de Belgische nationaliteit. Met 183 verschillende nationaliteiten op het grondgebied zijn nagenoeg alle landen ter wereld vertegenwoordigd. Naast taal- en cultuurverschillen schuilen achter deze diversiteit ook grote onderlinge verschillen in scholingsniveau, legaal statuut, religie, gender en verworven sociale rechten.

Nationaliteitsgegevens weerspiegelen slechts ten dele de etnische diversiteit van de stad: heel wat inwoners zijn immers Belg maar hadden een andere nationaliteit bij geboorte. Brussel evolueert steeds meer naar een stad waar een veelheid van minderheden de meerderheid van de bevolking uitmaakt.

In het jaar 2000 had 71% van de bevolking de Belgische nationaliteit, in 2014 daalde dit naar 67%. Tien nationaliteiten groeperen samen twee-derde van de niet-Belgische bevolking. De evolutie van de meest vertegenwoordigde nationaliteit tijdens het afgelopen decennium toont aan dat nieuwe migraties en naturalisaties de samenstelling van bevolking anders doet kleuren.

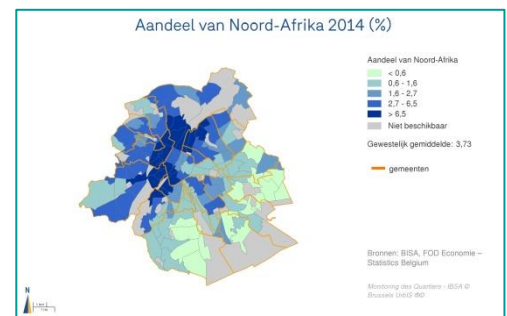
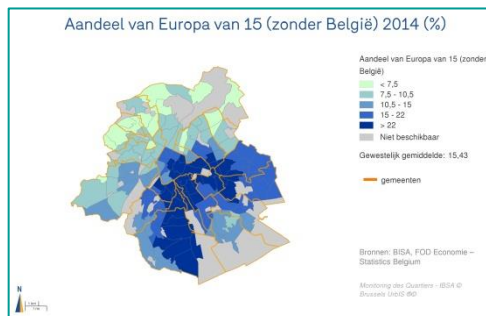
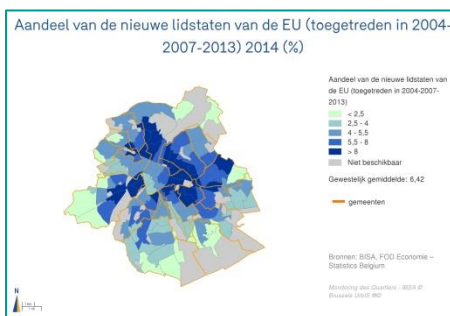
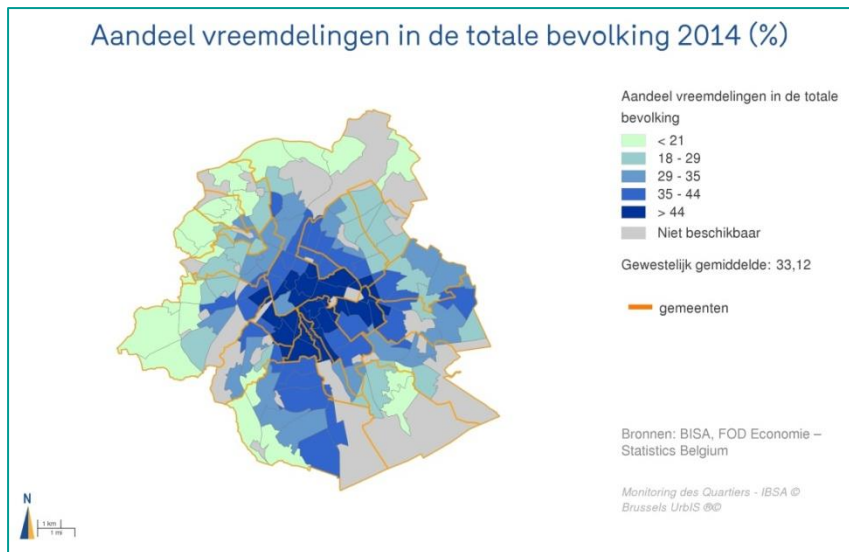
De daling van het aantal Brusselaars met de Marokkaanse nationaliteit, en de stijging van de Roemeense, Poolse en Bulgaarse gemeenschappen vallen op. Verwacht wordt dat de diversificatie en heterogeniteit van de populatie trouwens steeds verder zal toenemen; de migratie in de 21ste eeuw kenmerkt zich door een veel grotere waaier aan landen van herkomst.

EVOLUTIE VAN DE TOTALE BRUSSELSE BEVOLKING NAAR NATIONALITEIT TUSSEN 2000 EN 2014

Top 10 in 2014	2000		2014		Evolutie	
	Aantal	%	Aantal	%	Verschil	%
België	685.705	71%	778.105	67%	92.400	13%
Niet-Belg	273.613	29%	385.381	33%	111.768	41%
Frankrijk	34.497	13%	58.682	15%	24.185	70%
Marokko	62.292	23%	38.008	10%	-24.284	-39%
Italië	28.951	11%	30.336	8%	1.385	5%
Roemenië	729	0%	29.682	8%	28.953	3972%
Polen	2.096	1%	26.414	7%	24.318	1160%
Spanje	21.442	8%	26.020	7%	4.578	21%
Portugal	15.802	6%	19.336	5%	3.534	22%
Duitsland	6.775	2%	10.193	3%	3.418	50%
Bulgarije	337	0%	9.746	3%	9.409	2792%
Turkije	19.398	7%	8.952	2%	-10.446	-54%
Andere nationaliteit	81.294	30%	128.012	33%	46.718	57%
Totale bevolking	959.318		1.163.486		204.168	21%

Gevarieerde spreiding

Onderstaande kaart van Brussel geeft in donkerblauw aan waar de meeste niet-Belgische Brusselaars wonen: in en rondom het centrum, met een uitloper in het zuiden (Ukkel) en Oosten (Sint-Lambrechts-Woluwe) waar veel EU-burgers (Fransen wonen). Nieuwkomers uit de nieuwe EU lidstaten (Polen Roemenië , Bulgarije) vestigen zich hoofdzakelijk in de Noordoostelijke eerste kroon en de Maghrebijnse gemeenschap – intussen vaak genaturaliseerd – is vooral in de (noord)westelijke eerste kroon sterk vertegenwoordigd.

Gekleurde vergrijzing

De diversiteit van de Brusselse bevolking weerspiegelt zich steeds meer in de ouderenpopulatie. De arbeidsmigranten van de eerste generatie hebben de pensioenleeftijd bereikt en via recentere migratie en gezinshereniging komen mensen ook op latere leeftijd naar hier, o.a. uit Marokko, Congo en Oost-Europa.

In 2015 werden er iets meer dan 26.600 niet Belgische 65-plussers geteld in Brussel. Daarmee bedraagt hun aandeel ongeveer 17% tegenover iets meer dan 3% in Vlaanderen en een Belgisch gemiddelde van 6%. Tellen we de groep van 55-plussers mee, dan stijgt dit in Brussel boven de 21%.

De Europese ouderen - Fransen, Italianen en Spanjaarden - zijn het sterkst vertegenwoordigd, gevolgd door Marokkaanse ouderen. Iets meer dan 1.000 ouderen hebben de Turkse nationaliteit.

BELANGRIJKSTE NATIONALITEITEN OUDEREN 65+ (2015)

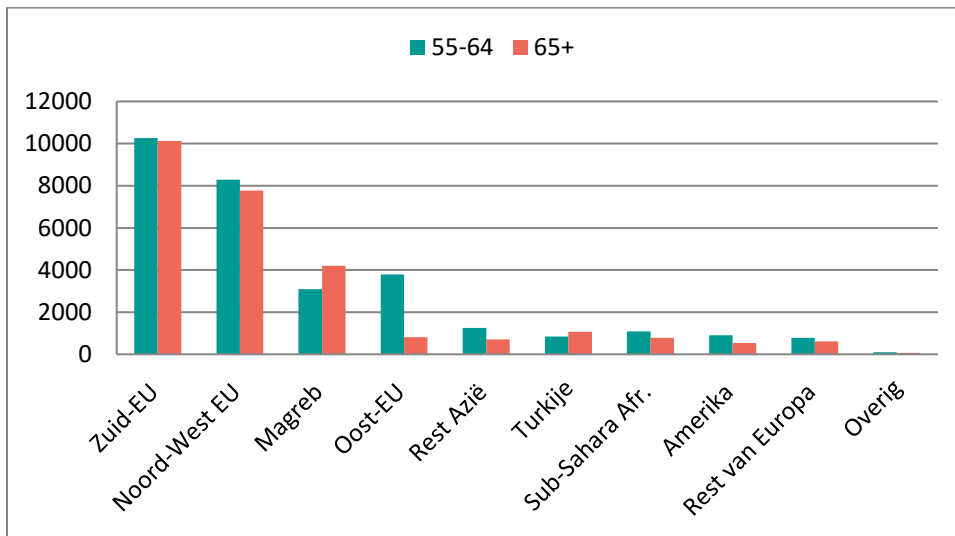
	65+	aandeel in totaal leeftijdscategorie	aandeel niet-Belg
Frankrijk	4.745	3%	18%
Italië	4.649	3%	17%
Marokko	3.877	2%	15%
Spanje	2.985	2%	11%
Griekenland	1.470	1%	6%
Turkije	1.072	1%	4%
Portugal	1.012	1%	4%
Duitsland	862	1%	3%
Verenigd Koninkrijk	853	1%	3%
Nederland	723	0%	3%
Dem. Rep. Congo	471	0%	2%
Polen	336	0%	1%
Verenigde Staten	283	0%	1%
Algerije	237	0%	1%
Andere landen	3.107	2%	12%
Niet-Belgen	26.682	17%	
België	128.654		
Totaal	155.336		

BELANGRIJKSTE NATIONALITEITEN 55-64 JARIGEN (2015)

	55-64	aandeel in totaal leeftijdscategorie	aandeel in totaal niet-Belg
Frankrijk	4.440	4%	15%
Italië	3.821	3%	13%
Spanje	3.055	3%	10%
Marokko	2.858	3%	10%
Portugal	2.170	2%	7%
Polen	2.014	2%	7%
Griekenland	1.189	1%	4%
Verenigd Koninkrijk	1.164	1%	4%
Roemenië	950	1%	3%
Duitsland	894	1%	3%
Turkije	846	1%	3%
Nederland	703	1%	2%
Dem. Rep. Congo	536	0%	2%
Bulgarije	489	0%	2%
Andere landen	4.841	4%	16%
Niet-Belgen	29.970	27%	
Belgen	82.831		
Totaal	112.801		

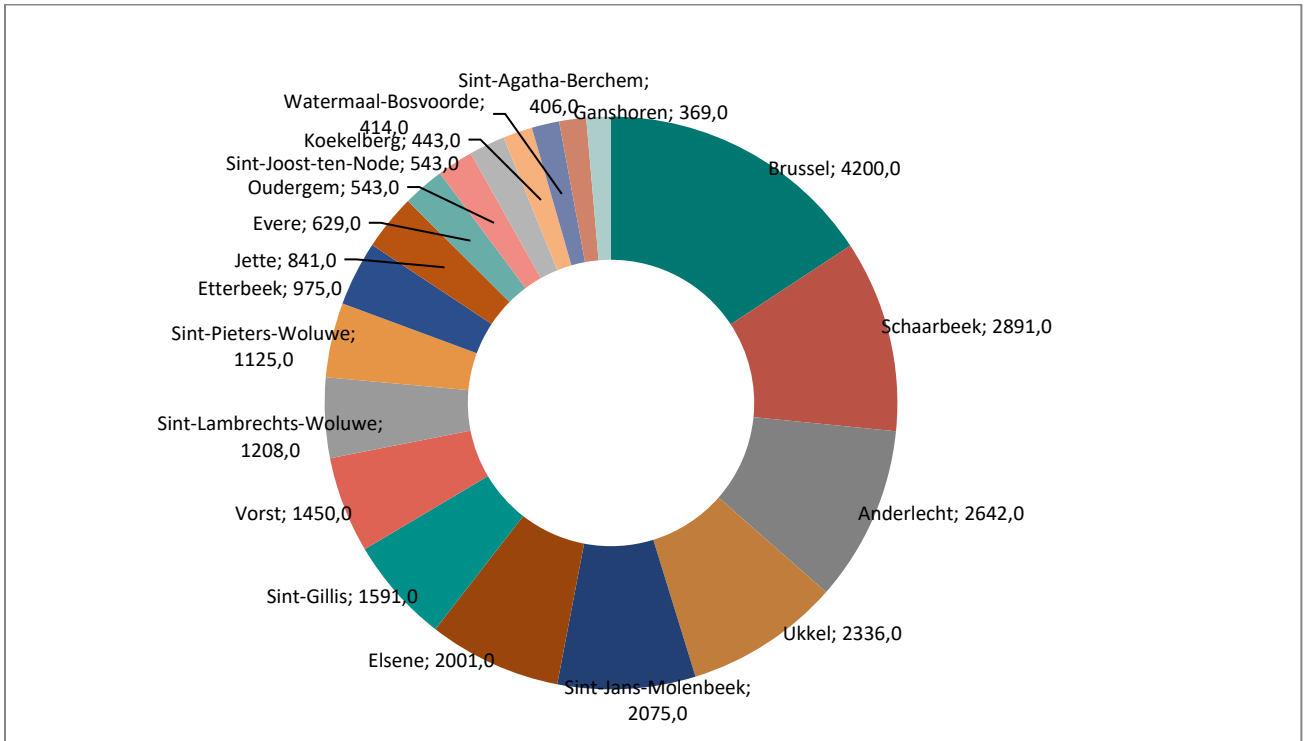
Interessant is om te kijken naar de komende groep van ouderen, namelijk de leeftijdscategorie van 55 tot 64 jaar: De niet-Belgen vertegenwoordigen meer dan een kwart van de totale leeftijdscategorie. Indien we verder ingaan op de spreiding per nationaliteit, dan valt op dat we in de komende jaren nog een grotere diversiteit mogen verwachten: we zien een sterke daling van het aantal Marokkanen en Turken t.o.v. de oudere leeftijdsgroepen - mede een gevolg van naturalisatie - en een stijging in o.a. de Oost-Europese en Aziatische nationaliteitsgroepen.

BELANGRIJKSTE NATIONALITEITSGROEPEN 55-64 JAAR EN 65+

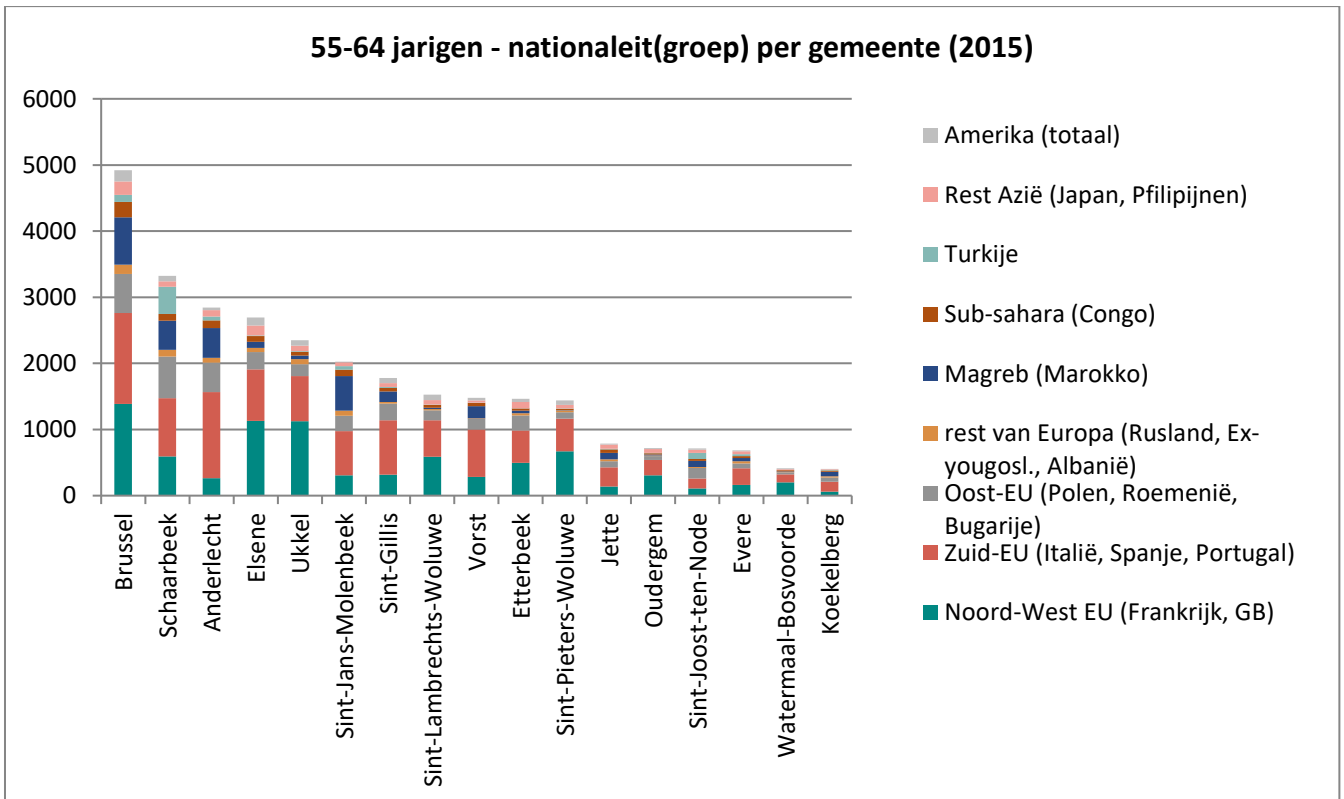

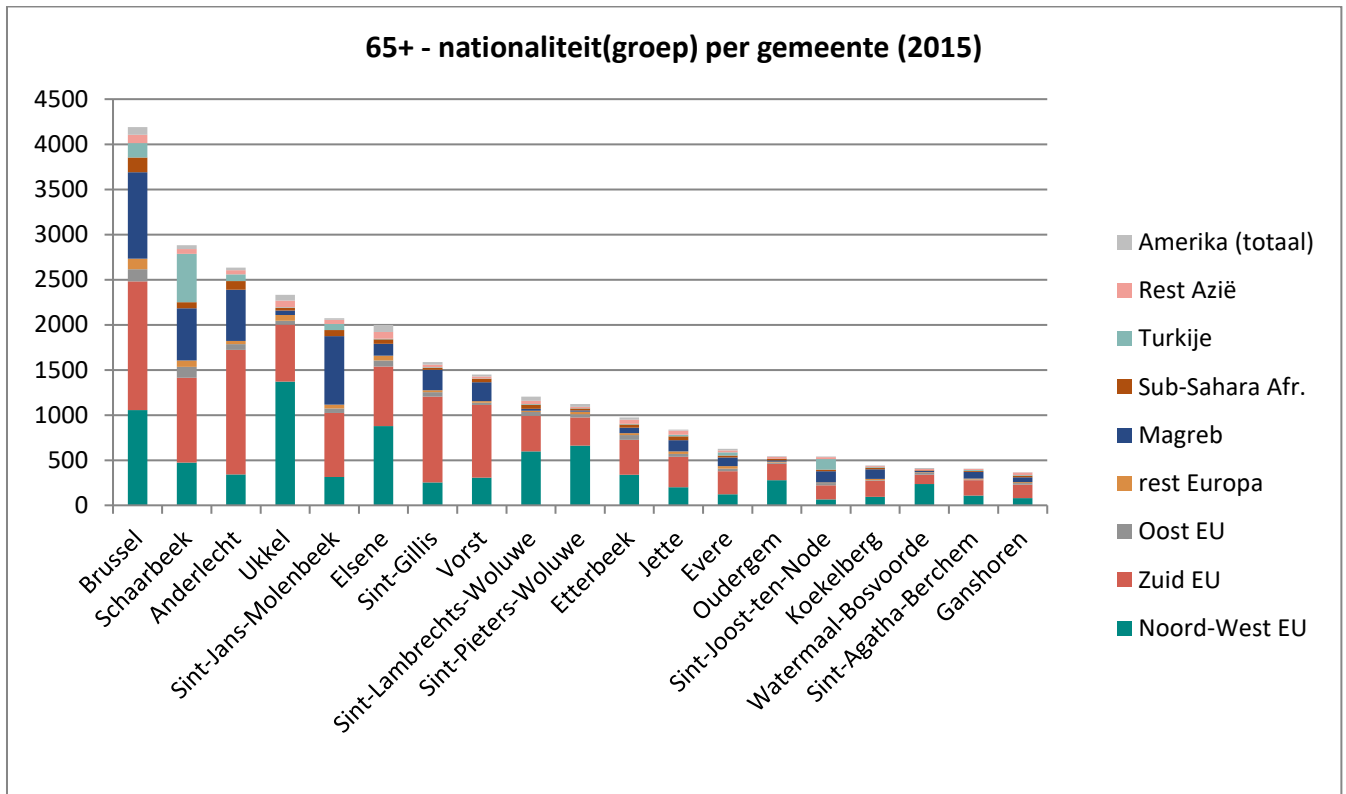
Hoewel de verkleurde vergrijzing is niet overal even sterk aanwezig, is het een realiteit voor elke Brusselse gemeente. De gemeenten Brussel-stad, Ukkel, Anderlecht, Schaarbeek en Molenbeek herbergen samen iets meer dan de helft van de niet-Belgische ouderen. Sint Joost ten Node telt dan wel veel minder niet-Belgische ouderen, maar ze vertegenwoordigen er wel 26% van de ouderenbevolking en zijn van heel divers, meestal niet West-Europese origine.

AANTAL NIET-BELGISCHE OUDEREN PER GEMEENTE (2015)

55-64 jarigen - nationaliteit(groep) per gemeente (2015)

Nationaliteit vs herkomst

De dalende trend in het aantal ouderen van Marokkaanse en Turkse nationaliteit toont het effect aan van de naturalisaties van de traditionele migratielanden. Dit wordt bevestigd in volgende gegevens uit 2011¹ die niet de huidige nationaliteit maar het land van herkomst (nationaliteit bij geboorte) in beeld brengen. Op basis hiervan worden meer dan 41.000 ouderen van niet-Belgische origine geteld, goed voor 27% van de ouderenbevolking. Opvallend is het hoge aantal ouderen die de Marokkaanse nationaliteit had bij geboorte. Zij vormen op basis van herkomst uitgesproken de grootste groep niet-Belgische ouderen in Brussel.

¹ Edith Lodewijckx, Ouderen van vreemde herkomst in Vlaanderen en Brussel, bijdrage voor ENIEC conferentie (2013), niet gepubliceerd.

(TOEKOMSTIGE) OUDEREN NAAR HUIDIGE NATIONALITEIT EN NATIONALITEIT BIJ GEBORTE - BRUSSELS

GEWEST

	Huidige Nationaliteit (2015)		Nationaliteit bij geboorte (2011)
	55-64j	65+	65+
Noord-West EU	8.287	7.776	8.149
Zuid EU	10.265	10.130	10.509
Oost EU	3.783	819	1.726
Rest Europa	775	608	1.897
Magreb	3.097	4.193	11.376
Turkije	846	1.072	2.477
Andere landen	3.359	2.084	5.177
Totaal niet-Belg	30.412	26.682	41.311
Totaal	112.801	155.336	152.454
Aandeel	27%	17%	27%

Meer weten?

www.briobrussel.be

www.wijkmonitoring.be en www.bisa.be

<http://community.dewereldmorgen.be/blog/janherbergen/2015/09/04/migratieachtergrond-per-nationaliteit-en-gewest-in-belgie-2015>

Olivia Vanmechelen
Kenniscentrum WWZ
oktober 2016
www.kenniscentrumwwz.be